

Васюк Наталія Олегівна,

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри соціальної і гуманітарної політики, Національна академія державного управління при Президентові України, 03057, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20, тел.: 0504103673, e-mail: natvasus@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>

Деркач Роман Володимирович,

кандидат медичних наук, заступник головного лікаря з медичної служби, Державна установа «Інститут травматології та ортопедії» Національної Академії медичних наук України, 01601, Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 27, тел.: 0675832777, e-mail: romderkach77@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4429-814X>

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Анотація. Україна успадкувала екстенсивну та високоцентралізовану систему охорони здоров'я, яку не вдалося підтримувати на належному рівні внаслідок різкого переходу до ринкової економіки, економічного спаду та через відсутність реформ у цій сфері. Це призвело до глибокої кризи в системі охорони здоров'я.

На сьогодні Україна впроваджує кардинальні, комплексні та якісні зміни в системі охорони здоров'я, спрямовані на створення системи охорони здоров'я, орієнтованої на пацієнта, спроможної забезпечити медичне обслуговування всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав. Це потребує, передусім, ефективного здійснення державного антикризового управління охороною здоров'я, належного нормативно-правового підґрунтя. Саме тому шляхи удосконалення механізмів державного антикризового управління охороною здоров'я є актуальними завданнями сьогодення.

Ця стаття має на меті провести аналіз державного управління охороною здоров'я України та визначити перспективи розвитку механізмів державного антикризового управління у цій галузі.

Наукова розвідка ґрунтується на системному аналізі основних джерел досліджень державного антикризового управління та нормативно-правових документів, що забезпечують впровадження трансформацій у сфері охорони здоров'я в Україні, з метою подолання кризових явищ, зокрема здійснення фінансового регулювання, діяльності у сфері забезпечення доступності і якості медичної допомоги тощо.

У статті визначається, що основними проблемами кризи охорони здоров'я в Україні є депопуляція, недостатнє ресурсне забезпечення, в тому числі фінансове, матеріально-технічне та кадрове та ін. Законодавством України визначено процедуру трансформації системи охорони здоров'я, що передбачає удосконалення механізмів державного антикризового управління з метою покращення діяльності системи охорони здоров'я.

Доведено, що найважливішою складовою організаційно-правових механізмів державного антикризового управління охороною здоров'я є забезпечення доступності і якості медичної допомоги, а також впровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування, шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів.

Ключові слова: охорона здоров'я; державне управління охороною здоров'я; трансформація охорони здоров'я; криза охорони здоров'я; державне антикризове управління охороною здоров'я.

Vasiuk Nataliia Olegivna,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Policy, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, 20, A.Tsedika Str., Kyiv, 03057, phone: 0504103673, e-mail: natvasus@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8493-6644>

Derkach Roman Volodymyrovych,

PhD, medical science, Deputy Chief of Medical Services State Institution "Institute of Traumatology and Orthopaedics" of National Academy of Medical Sciences of Ukraine, 27, Boulevard-Kudryavskaya, Str., Kyiv, 01601, phone: 0675832777, e-mail: romderkach77@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-4429-814X>

DEVELOPMENT OF MECHANISMS OF STATE ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF THE DEPARTMENT OF HEALTH IN UKRAINE

Abstract. Ukraine has inherited an extensive and highly centralized healthcare system that has not been maintained properly due to the sharp transition to a market economy, the economic downturn and lack of reforms in this area. This has led to a deep crisis in the healthcare system.

To date Ukraine is introducing cardinal, comprehensive and qualitative changes in the healthcare system aimed at creating a patient-centered healthcare system capable of providing healthcare to all Ukrainian citizens at the level of developed European countries. This requires, first and foremost, the effective implementation of the public anti-crisis healthcare management, with the proper legal basis. That is why the ways of improving the mechanisms of public crisis management of healthcare are urgent tasks of today.

This article aims to analyze the public healthcare management of Ukraine and identify the prospects for developing mechanisms of the public crisis management in this field.

Scientific intelligence is based on a systematic analysis of the main sources of research of the public anti-crisis management and normative-legal documents that provide implementation of transformations in the field of healthcare in Ukraine, in order to overcome the crisis phenomena, in particular implementation of financial regulation, activities in the field of availability and quality of medical care, etc.

The article identifies that the main problems of the healthcare crisis in Ukraine are depopulation, insufficient resources, including financial, logistical and human resources,

etc. The legislation of Ukraine defines the procedure of transformation of the healthcare system that provides for improvement of the mechanisms of the public anti-crisis management in order to improve the healthcare system.

It is proved that the most important component of the organizational and legal mechanisms of the public anti-crisis management of healthcare is ensuring the availability and quality of medical care, as well as the introduction of compulsory social health insurance, by adopting appropriate legal acts.

Keywords: healthcare; public healthcare management; healthcare transformation; healthcare crisis; public healthcare crisis management.

Постановка проблеми. Рівень здоров'я нації вважають основним показником розвитку суспільства та держави. Індекс людського розвитку держави оцінюють за станом її системи охорони здоров'я [1]. Так у 2019 році Україна зайняла 88 позицію зі 189 країн і територій, які представлені в Доповіді про стан людського розвитку ПРООН [2].

На фоні розбалансованості системи охорони здоров'я спостерігається значне недофінансування, також причиною кризи в охороні здоров'я України є централізований і нерівномірний розподіл коштів на охорону здоров'я. Складність управління системою охорони здоров'я обумовлена також комплексом зовнішніх та внутрішніх чинників, що призводять до кризових явищ [1].

Таким чином, способами подолання кризи у сфері охорони здоров'я є реформування управління на всіх рівнях, а також впровадження державного антикризового управління охороною здоров'я в Україні.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Проблематика антикризового управління викликає інтерес як зарубіжних так і українських дослідників. У різних аспектах теорію, методологію і практику антикризового управління досліджували Е. Адельсеїтова [3], А. Олешко [4], М. Пірен [5], П. Са-

муельсон [6], Н. Сапа [7], Н. Ткачова [8] та ін. Проблеми державного управління сферою охорони здоров'я досліджували такі вчені як М. Білинська [9; 10; 11], Л. Жаліло [10; 12], В. Князевич [11], Н.Кризина [13], І. Кринична [14], І. Солоненко [12], Я.Радиш [9] та ін. Актуальні питання державного антикризового управління у сфері охорони здоров'я досліджують такі вчені як Аль Ширафі Мохаммед Авад [15], В. Кузьменко [16], І. Маркіна [1], І. Фуртак [17] та ін.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу державного управління охороною здоров'я України та визначення перспектив розвитку механізмів державного антикризового управління у цій галузі.

Виклад основного матеріалу. В Україні має місце криза системи охорони здоров'я. Відсутність безпеки, вимушене переміщення та незадовільний стан системи охорони здоров'я країни означають, що багато громадян не мають доступу до медичних послуг. За оцінками ВООЗ, для забезпечення населення України медичними послугами необхідні 23 мільйони доларів [18]. Таким чином, можемо визначити основні проблеми у сфері охорони здоров'я, що призводять до кризового стану [19]:

1) несприйняття процесів трансформації сфери охорони здоров'я;

2) зростання вартості медичних послуг та неможливість оплати за послугу;

3) низька якість медичних послуг та медичної допомоги;

4) недостатність кваліфікованих управлінських та медичних кадрів;

5) наявність проблем з доступністю медичної допомоги, особливо в сільській місцевості;

6) недостатність здійснення заходів щодо профілактики захворювань;

7) демографічна криза населення;

8) недостатність фінансових ресурсів у сфері охорони здоров'я;

9) наявність екологічних проблем;

10) економічна криза та погіршення економічного стану країни, який призводить до зниження життєвого рівня, добробуту населення, що має вплив на сферу охорони здоров'я.

Таким чином, сучасна соціально-економічна та демографічна кризи в економіці України визначають необхідність вирішення актуальних завдань з метою розробки організаційно-правових механізмів фінансового забезпечення діяльності закладів охорони здоров'я, а також державного антикризового управління у цій сфері [20].

Відповідно до статті 18 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» фінансове забезпечення охорони здоров'я може здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, а також з інших джерел, не заборонених законом [21].

Останнім часом відбулися значні зміни, розроблені та прийняті нормативно-правові акти, якими розпочато процес трансформації сфери охорони здоров'я, зокрема, визначено, що у ме-

жах програми медичних гарантій держава гарантує громадянам, іноземцям, особам без громадянства, які постійно проживають на території України, та особам, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, повну оплату за рахунок коштів Державного бюджету України необхідних їм медичних послуг та лікарських засобів [22]; розпочато процес зміни організаційно-правової форми на комунальне некомерційне підприємство (автономізація) [23].

В умовах політичної нестабільності та соціально-економічних криз процеси трансформації сфери охорони здоров'я відбуваються повільніше. Актуальні виклики сучасності визначають необхідність пошуку нових технологій державного антикризового управління охороною здоров'я [24].

Вищенаведене й зумовлює необхідність удосконалення механізмів державного антикризового управління охороною здоров'я в Україні.

Погоджуємось, що має бути створено стратегічний підхід щодо організації розробки системи державного антикризового управління охороною здоров'я, що передбачає впровадження ефективних механізмів, які даватимуть змогу сприйняти зміни, ідентифікувати їх і забезпечити відповідну адаптацію нормативно-правових актів до вимог ЄС, а також господарської, фінансової та інвестиційної діяльності у сфері охорони здоров'я [25].

За допомогою механізмів державного антикризового управління охороною здоров'я, зокрема правового та організаційного, серед інших реалізуються функції управління як організації, так і контролю процесів у сфері охорони здоров'я відповідними орга-

нами публічної влади та інститутами громадянського суспільства [26], що, на нашу думку, впливає на ефективність здійснення перетворень у сфері охорони здоров'я з метою подолання кризових явищ.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, у дослідженні встановлено, що основними проблемами кризи охорони здоров'я в Україні є депопуляція, недостатнє ресурсне забезпечення, в тому числі фінансове, матеріально-технічне та кадрове та ін. Законодавством України визначено процедуру трансформації системи охорони здоров'я, що передбачає удосконалення механізмів державного антикризового управління з метою покращення діяльності системи охорони здоров'я.

Вважаємо, що найважливішою складовою організаційно-правових механізмів державного антикризового управління охороною здоров'я є забезпечення доступності і якості медичної допомоги, а також впровадження загальнообов'язкового соціального медичного страхування, шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів, що і є перспективами подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Маркіна І. А. Адаптація концепції сталого розвитку в практику державного антикризового управління охороною здоров'я / І. А. Маркіна, Ширафі Мохаммед Авад Аль // Часопис економічних реформ. – 2016. – № 4. – С. 29-33. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2016_4_7.

2. Україна посередині рейтингу в Доповіді ПРООН про стан людського розвитку за 2019 рік // Проект ПОООН. – 2019.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2019/ukraine-ranks-mid-table-in-undps-2019-human-development-report.html>

3. Адельсеїтова Е. Б. Формування ефективного механізму регулювання національної економіки: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / Е. Б. Адельсеїтова; Крим. інж.-пед. ун-т. – Сімферополь: [б. в.], 2009. – 20 с.

4. Олешко А. А. Антикризове регулювання національної економіки: теорія і практика: [монографія] / А. А. Олешко; Національний університет ДПС України. – Ірпінь: Видавництво НУДПСУ, 2012. – 350 с.

5. Пірен М. Конфлікти в системі політико-управлінської діяльності: навч. посіб. / М. Пірен. – Київ: УАДУ, 2003. – 240 с.

6. Самуельсон П. Э. Экономика: учебник / П. Э. Самуельсон, В. Д. Нордхаус; пер. с англ. – М.: Издат. дом "Вильямс", 2009. – 1358 с.

7. Сапа Н. В. Теоретико-методологічні засади механізми антикризового державного управління / Н. В. Сапа // Гуманіт. вісн. ЗДІА. – 2009. – Вип. 38. – С. 106–116.

8. Ткачова Н. М. Розробка ефективного державного механізму антикризового управління / Н. М. Ткачова // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 8. – С. 124–130.

9. Державна політика у сфері охорони здоров'я : кол. моногр. : у 2 ч. / [кол. авт. ; упоряд. проф. Я. Ф. Радиш ; передм. та заг. ред. проф. М. М. Білінської, проф. Я. Ф. Радиша]. – К. : НАДУ, 2013. – Ч. 1. – 396 с.

10. Баєва О. В. Управління підприємницькою діяльністю в галузі охорони здоров'я : Моногр. / О. В. Баєва, М. М. Білінська, Л. І. Жаліло, Л. О. Згалат-Лозинська, П. М. Клименко; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К., 2007. – 376 с.

11. Медико-соціальні засади публічного врядування у сфері охорони здоров'я : монографія / [гол. авт. ; за заг. ред. М. М. Білінської. Н. О. Васюк. О. Д. Фірсової]. – Київ : НАДУ, 2018. – 416 с.

12. Солоненко І. М. Державне управління у сфері охорони здоров'я: суспільні потреби та підготовка кадрів : метод. рек. / І. М. Солоненко, Л. І. Жаліло, О. І. Мартинюк, І. В. Рожкова, Н. Д. Солоненко; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2010. – 52 с.
13. Кризина Н. П. Стан законодавства України в галузі охорони здоров'я та гармонізація його до законодавства європейських країн / Н. П. Кризина, С. В. Істомін // Україна. Здоров'я нації. – 2009. – № 3. – С. 97–101.
14. Кринична І. Державне регулювання реформування галузі охорони здоров'я в Україні: аналіз очікуваних результатів реалізації реформ / І. Кринична // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – Вип. 2. – С. 137-147. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2015_2_16.
15. Аль Ширафі Мохаммед Авад. Антикризове управління розвитком у сфері охорони здоров'я. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Полтавська державна аграрна академія Міністерства освіти і науки України, Полтава, 2018. – 246 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4542/1/dysertaciya-avad.pdf>
16. Кузьменко В. Способи подолання кризи у сфері охорони здоров'я / Володимир Кузьменко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?ida=584>
17. Фуртак І. І. Управління антикризовими заходами в системі охорони здоров'я України / І. І. Фуртак, І. В. Бурий, І. Ю. Гавчак, В. М. Гринеш // Україна. Здоров'я нації. – 2012. – № 2-3. – С. 128-131. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2012_2-3_26.
18. Ukraine health system buckling under weight of humanitarian crisis // World Health Organization 16 January, 2015 URL: https://www.who.int/hac/ukraine_notejanuary2015.pdf?ua=1&ua=1
19. Сазонець І. Л. Визначення проблем та основних напрямів реформування системи охорони здоров'я України / І. Л. Сазонець, І. Я. Зима // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2018. – № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1343>
20. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я: Розпорядження КМУ від 30.11.2016 р. № 1013-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
21. Основи законодавства про охорону здоров'я: закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
22. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>
23. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я: Закон України від 6 квітня 2017 р. № 2002-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19>
24. Адамська О. С. Законодавство України про банкрутство та фінансову спроможність як основа законодавства в галузі антикризового управління в Україні / О. С. Адамська // Проблеми розвитку публічного управління в Україні : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. уч. (11-12 квітня 2019 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2019. – 348 с. – С. 9-13.
25. Гарафонова О. І. Застосування інновацій та інноваційних методів антикризового управління на вітчизняних під-

приємствах легкої промисловості в умовах кризового стану в країні / О. І. Гарафонов, Р. В. Янковий // Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1 : Економіка. – 2014. – Вип. 4. – С. 66-71. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2014_4_11

26. Шегедин Я. Ю. Правовий та організаційний механізми реалізації на регіональному рівні державної політики в галузі медсестринства / Я. Ю. Шегедин // Ефективність державного управління. – 2017. – Вип. 2. – С. 129-137. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_2_17.

REFERENCES:

1. Markina, I. A., Avad, A. S. M. (2016). Adaptatsiia kontseptsii staloho rozvytku v praktyku derzhavnoho antykrizovoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia [Adaptation of the concept of sustainable development in the practice of state anti-crisis management of health care]. *Chasopys ekonomichnykh reform – Journal of Economic Reforms*, 4, 29-33. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2016_4_7 [in Ukrainian].

2. Ukraina poseredyni reitynhu v Dopovidi PROON pro stan liudskoho rozvytku za 2019 rik [Ukraine in the middle of the ranking in the UNDP Human Development Report for 2019]. (2019). www.ua.undp.org. Retrieved from <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2019/ukraine-ranks-mid-table-in-undps-2019-human-development-report.html> [in Ukrainian].

3. Adelseitova, E. B. (2009). Formuvannia efektyvnoho mekhanizmu rehuliuвання natsionalnoi ekonomiky [Formation of an effective mechanism for regulating the national economy]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Simferopol: Krym. inzh.-ped. un-t [in Ukrainian].

4. Oleshko, A. A. (2012). *Antykrizove rehuliuвання natsionalnoi ekonomiky: teoriia i praktyka* [Anti-crisis regulation of the nation-

al economy: theory and practice]. Irpin: Vydavnytstvo NUDPSU [in Ukrainian].

5. Piren, M. (2003). *Konflikty v systemi polityko-upravlinskoï diialnosti* [Conflicts in the system of political and administrative activity]. Kyiv: UADU [in Ukrainian].

6. Samuelson, P. E., Nordhaus W. D. (2009). *Ekonomika* [Economics]. Moscow: Izdat. dom "Viliams" [in Russian].

7. Sapa, N. V. (2009). *Teoretyko-metodolohichni zasady mekhanizmu antykrizovoho derzhavnoho upravlinnia* [Theoretical and methodological foundations of the mechanisms of anti-crisis public administration]. *Humanit. visn. ZDIA – Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe State Engineering Academy*, 38, 106-116 [in Ukrainian].

8. Tkachova, N. M. (2015). *Rozrobka efektyvnoho derzhavnoho mekhanizmu antykrizovoho upravlinnia* [Development of an effective state mechanism of crisis management]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 8, 124-130 [in Ukrainian].

9. Bilynska, M. M., Radysh, Ya. F. (Eds.). (2013). *Derzhavna polityka u sferi okhorony zdorovia* [Public health policy]. (Vols. 1). Kyiv: NADU [in Ukrainian].

10. Baieva, O. V., et al. (2007). *Upravlinnia pidpriemnytskoiu diialnistiu v haluzi okhorony zdorovia* [Managing Entrepreneurship in Healthcare]. Kyiv [in Ukrainian].

11. Bilynska, M. M., Vasiuk, N. O., Firsova, O. D. (2018). *Medyko-sotsialni zasady publichnoho vriaduvannia u sferi okhorony zdorovia* [Medical-social principles of public governance in health]. Kyiv: NADU [in Ukrainian].

12. Solonenko, I. M., et al. (2010). *Derzhavne upravlinnia u sferi okhorony zdorovia: suspilni potreby ta pidhotovka kadriv* [Public administration in health care: public needs and staff training]. Kyiv [in Ukrainian].

13. Kryzyna, N. P., Istomin, S. V. (2009). *Stan zakonodavstva Ukrainy v haluzi okhorony zdorovia ta harmonizatsiia yoho do zakonodavstva yevropeiskykh krain* [State of Ukrainian legislation in the field of health care and its harmonization with the legisla-

tion of European countries]. *Ukraina. Zdorovia natsii – Ukraine. The nation's health*, 3, 97-101 [in Ukrainian].

14. Krynychna, I. (2015). Derzhavne rehuliuвання reformuvannya haluzi okhorony zdorovia v Ukraini: analiz ochikuvanykh rezultativ realizatsii reform [State regulation of health sector reform in Ukraine: analysis of expected results of reforms implementation]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannya – State Administration and Local Self-Government*, 2, 137-147. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2015_2_16 [in Ukrainian].

15. Avad, A. S. M. (2018). Antykryzove upravlinnia rozvytkom u sferi okhorony zdorovia [Crisis management of health care development]. *Candidate's thesis*. Poltava: Poltavska derzhavna ahurna akademiia Ministerstva osvity i nauky Ukrainy. Retrieved from <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4542/1/dysertaciya-avad.pdf> [in Ukrainian].

16. Kuzmenko, V. (2007). Sposoby podolannya kryzy u sferi okhorony zdorovia [Ways of overcoming the crisis in health care]. *Personal – Personnel*, 9. Retrieved from <http://personal.in.ua/article.php?id=584> [in Ukrainian].

17. Furtak, I. I., Buryi, I. V., Havchak, I. Yu., Hrynash, V. M. (2012). Upravlinnia antykryzovymi zakhodamy v systemi okhorony zdorovia Ukrainy [Management of Crisis Measures in the Ukraine Health Care System]. *Ukraina. Zdorovia natsii – Ukraine. Nation's health*, 2-3, 128-131. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uzn_2012_2-3_26 [in Ukrainian].

18. Ukraine health system buckling under weight of humanitarian crisis (n.d.). *www.who.int*. Retrieved from https://www.who.int/hac/ukraine_notejanuary2015.pdf?ua=1&ua=1 [in Ukrainian].

19. Sazonets, I. L., Zyma, I. Ya. (2018). Vyznachennia problem ta osnovnykh napriamiv reformuvannya systemy okhorony zdorovia Ukrainy [Determination of problems and basic directions of reforming the health care

system in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 12. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1343> [in Ukrainian].

20. Rozporiadzhennia KМУ “Pro skhvalennia Kontseptsii reformy finansuvannya systemy okhorony zdorovia” : vid 30.11.2016 r., № 1013-r [Order of CMU “On approval of the Health Care Financing Reform Concept” from November 30, 2016, № 1013-p]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80> [in Ukrainian].

21. Zakon Ukrainy “Osnovy zakonodavstva pro okhoronu zdorovia” : vid 19 lystopada 1992 roku, № 2801-XII [Law of Ukraine “Fundamentals of Health Care Law” from November 19, 1992, № 2801-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12> [in Ukrainian].

22. Zakon Ukrainy “Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannya naseleння” : vid 19.10.2017, № 2168-VIII [Law of Ukraine “On State Financial Guarantees of Health Services for the Population” : from October 19, 2017, № 2168-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19> [in Ukrainian].

23. Zakon Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennia zakonodavstva z pytan diialnosti zakladiv okhorony zdorovia” : vid 6 kvitnia 2017 r., № 2002-VIII [Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Improvement of Legislation on the Activities of Health Care Institutions” : of April 6, 2017, № 2002-VIII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2002-19> [in Ukrainian].

24. Adamska, O. S. (2019). Zakonodavstvo Ukrainy pro bankrutstvo ta finansovu spromozhnist yak osnova zakonodavstva v haluzi antykryzovoho upravlinnia v Ukraini [Legislation of Ukraine on bankruptcy and fi-

nancial capacity as the basis of legislation in the field of crisis management in Ukraine]. V. S. Zahorskyi, A. V. Lipentsev (Eds.). *Problemy rozvytku publichnoho upravlinnia v Ukraini – Problems of development of public administration in Ukraine* : Proceedings of International Research Practice Conference. (pp. 9-13). Lviv : LRIDU NADU [in Ukrainian].

25. Harafonova, O. I. Yankovyi, R. V. (2014). Zastosuvannia innovatsii ta innovatsiinykh metodiv antykryzovoho upravlinnia na vitchyznianskykh pidpriemstvakh lehkoi promyslovosti v umovakh kryzovoho stanu v kraini [Application of innovations and innovative methods of crisis management at domestic enterprises of light industry in the conditions of crisis in the country]. *Naukovyi*

visnyk Chernihivskoho derzhavnoho instytutu ekonomiky i upravlinnia. Seriya 1 : Ekonomika – Scientific Bulletin of the Chernihiv State Institute of Economics and Management. Series 1: Economics, 4, 66-71. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvChdieu_2014_4_11 [in Ukrainian].

26. Shehedyn, Ya. Yu. (2017). Pravovyi ta orhanizatsiinyi mekhanizmy realizatsii na rehionalnomu rivni derzhavnoi polityky v haluzi medsestrynstva [Legal and organizational mechanisms for implementation of the state policy in the field of nursing at the regional level]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – The efficiency of public administration*, 2, 129-137. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2017_2_17 [in Ukrainian].